СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 115. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця 19-го травня 1939. No. 115. Jersey City, N. J., Friday, May 19, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПАРАДНЕ ПОВИТАННЯ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ В КАНАДІ

КВЕБЕК. — Мешканці Квебеку, що є французького походження й колись, у минулій історії, не дуже приязно відносились до британських монархів, приняли британську королівську пару дуже сердечно. Сотки тисяч людей появились на побережжі та на вулицях, а 50,000 дітей співали британський гимн „Ґад сейв ди кінг". У принятті взяли участь представники всіх суспільних верств та релігійних організацій, включаючи і князів католицької церкви,

ЗАКЛАДИ НА КОНІ ОДОБРЕНІ ЛЕҐІСЛЯТУРОЮ.

ОЛБАНІ. — Стейтова леґіслятура малою більшістю голосів переголосувала законопроект, на основі якого заклади на коні булиб леґалізовані. Біля цього законопроекту велась досить завзята боротьба. Тепер, коли остаточно він ухвалений в леґіслятурі, він мусить перейти ще пробу цілого населення, і в осени піде під референдум. Коли населення одобрить його, а сподіваються, що так буде, то наступної весни буде вже впроваджена ціла леґалізована система кінних закладів.

ХОЧУТЬ ПОТЯГНУТИ ПРОВІДНИКІВ БУНДУ ПІД СУД.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія вислав на руки окружного прокуратора Дюія документи, в яких доказує, що Фріц Кун, провідник американських націстів „Бунду" і його сім найвищих помічників винуваті проступку неплачення податків і за те треба їх потягнути до судової відповідальности. Таких проступків посадник начислив аж 40. А за кожний проступок грозить кара пів року арешту.

ПРОЄК ФЛЬОРИДСЬКОГО КАНАЛУ ПОВАЛЕНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат відкинув проект Фльоридського каналу, який перетинав би шийку фльоридського півострова й вкорочував би морський шлях. Проектодавці говорили, що той канал не лише прискорить прибережну морську комунікацію, але й матиме мілітарне значіння. Противники говорили, що користі не покриють його коштів, які виноситимуть коло 300 міліонів долярів.

ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ БРИТІЙСЬКОГО ПРОЄКТУ.

НЮ ЙОРК. — Британський проект створення з Палестини незалежної держави стрінув з боку американських жидів велике негодування. Всі вони твердять, що в той спосіб Велика Британія зрадить ту обіцянку, яку колись дала жидам, що створить з Палестини для жидів національний захист. Американська сіоністична організація гостро запротестувала проти того. Жиди орґанізують делеґацію до Вашинґтону.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ НАЙЗДОРОВША НА СВІТІ.

НЮ ЙОРК. — Ґенерал-лікар американської армії, Рейнолдс, сказав у прилюдній промові, що вояки американської армії фізично є найздоровші на світі. Він хвалив також здоровля учасників „Сівіліен Консервейшен Кемп" і сказав, що вразі потреби вони створять прекрасний завязок великої американської армії. Життя в таборах фізично і морально скріпляє, вчить гіґієни і дисципліни.

КРИТИКУЮТЬ ЗАКОН, ЯКИЙ НА ВИПАДОК ВІЙНИ КОНФІСКУВАВ БИ МАЙНО.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Лі критикував ухвалений недавно закон, на основі якого увесь прихід у часі війни забирав би підприемствам уряд, та казав, що цей закон, хоч сам по собі має глибоко моральні завдання, в практиці показавсяб шкідливим. Бо коли ввесь дохів забирав би компаніям уряд, то це їх спаралїжувалоб і спинилоб їх розгін. А відомим є, що в часі війни потрібно більшої продукції і більшої активности, ніж колинебудь в інший час.

ЗАГАДКОВА СМЕРТЬ З ҐАЗІВ.

НЮ ЙОРК. — В одному апартаментовому домі знайшли мертвого 34-літнього Чарлза Юіла і до безпритомности запоморочену його жінку. Жінку можливо вдасться врятувати. Смерть наступила від якогось досі невиясненого чаду, що походив із якогось джерела. В тому домі вже передтим появлявся цей чад і хворіло на нього декілька осіб. Поліція робить доходження.

КАЖУТЬ, ЩО ПІДЗЕМНІ ЗАЛІЗНИЦІ НЕ ОПЛАЧУЮТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Френк Колер, голова департаменту дослідів над вуличним рухом, сказав, що новозбудована міська залізниця, „Індипендент Систем", не може оплачуватись так довго, як довго за перевіз осіб побирають тільки 5 центів. Щоб вона оплатилась, треба брати по 7 центів, говорив він.

НА ПРИВИТАННЯ КОРОЛЯ.

Старинне канадійське місто Квібек прибралося в святочний одяг на привитання анґлійської королівської пари. Парляментарні будинки прибрано анґлійськими й французькими прапорами.

З НЕЩАСЛИВОЇ ЛЮБОВИ.

На залізничому шляху між Глубічком Вел. і Курівцями кинулися під поїзд Каз. Камінецький і Софія Головата. Поїзд відтяв їх голови. Причиною самогубства була відмова батьків на заключення подружжя.

ВОВКИ ПІД ЛОДЗЕЮ.

Ніччю на 19. м. м. в селі Віскітно під Лодзею у загороді Л. Куцица пес звів борню з двома вовками. Останньої хвилини господар прибіг псові на поміч і вилами заколов одного вовка, а другий вовк утік. Ще не знати, звідки вовки примандрували аж під Лодзь.

СПРОВОКОВАНА БІЙКА І ЇЇ НАСЛІДКИ.

В селі Вороні коло Отинії, повіт Товмач, існують штучно підтримувані останні могікани кацапства. Є в них більше товариств, як усіх їх разом. Тому то й не подобається їм, що свідомі українці не хочуть іти на їхню вудку й залюднити їхні установи, але працюють у своїх власних товариствах. І ось ті кацапські недобитки спровокували на спілку з запрошеним до цього мазуром бійку на ножі під церквою в третій день Великодня. Після того поліція арештувала в селі понад 20 осіб, у тому справника кооперативи „Єдність" і голову „Лугу" Онуфрія Бровчука, інструктора „Лугу" і секретаря читальні „Просвіти" Федора Ганиша, голову Кружка Р. Ш. Федора Волошина, а також солтиса громади Ворона Леся Соловея. Решта заарештованих — це переважно луговики й діяльні члени наших установ.

Товмацьке староство опечатало після того льокалі: кооперативи „Єдність", Кружка Р. Ш., Кружка „Сільського Господаря", читальні „Просвіти й „Лугу" у Вороні.

ПРОТИПОЛЬСЬКИЙ ВИСТУП ВІДОМОГО ІТАЛІЙСЬКОГО ПУБЛІЦИСТА.

Як подає „Век Нови" з 19. м. м., Вірджініо Ґайда помістив у „Джіорнале д'Італія" статтю, в якій висловлює погрози під адресою Польщі: він підкреслює, що на випадок, якби польсько - франко - британська співпраця затіснилась, Італія та Польща знайдуться по противних сторонах барикади.

СУРМАЧІ НА ВЕЖІ БЕРНАРДИНІВ.

Товариство Любителів (Мілосьнікуф) Минувшини Львова рішило конче привернути давній звичай, щоб сурмачі сурміли „гейнал" на одній із львівських веж. Тепер це Т-во звернулося до манастиря оо. бернардинів у Львові із проханням висловити свою думку у справі приміщення сурмачів на бернардинській вежі. Ігумен манастиря, о. Шепеляк, дав відповідь, що управа манастиря рішила згодитися на приміщення міських сурмачів на годинниковій вежі з тим, що подробиці тієї справи ще окремо обговорять.

100 БУДИНКІВ ЗГОРІЛО ВІД ГРОМІВ.

Над частиною луцького повіту пройшла нагальна буря з громами. У Цумані грім ударив у стодолу й спричинив пожежу. Вогонь перекинувся на село і знищив зовсім коло 100 будинків. Пів села спопеліло.

ПЯТЬ ОСІБ ЗГИНУЛО ВІД ЗАТРОЄННЯ ЗЕМНИМИ ҐАЗАМИ.

В місцевості Ґомболя в Моденських Альпах 5 осіб стали жертвою нещасливого випадку. Один робітник спустився у глибину керниці, щоб прочистити дно. Там він затруївся земними ґазами і вмер підчас праці. Йому на рятунок поспішили 4 інші товариші, одначе їх теж постигла смерть і вони вдушилися ґазами.

ВІДВЕРТАЄТЬСЯ ВІД ЕВРОПИ.

Ідучи Советам назустріч, відложено наради Ради Ліґи Націй у Женеві. А тепер Совети висилають на наради Івана Майського, свого амбасадора з Лондону, а не народнього комісаря заграничних справ чи його заступника. Це толкують собі так, що Совети махнули рукою на Женеву і західню Европу.

ЗНАМЕННИЙ ВИНАХІД.

На річних зборах Акустичного Союзу Америки, що відбувався в Готелі Пенсилвенія в Ню Йорку, демонстровано при закритих дверях машину, котра ловить промову бесідника, „розбиває" її слова й випускає їх без усяких недостач, які мова бесідника могла би мати, як: чужинецький акцент, свистячий голос, старечий або дитячий шипіт. Машину демонстрував Гомер В. Додлі, представник ляборатoрій телефонічної системи Бела. Приявні гості заповідали винаходові величезне практичне примінення.

ПОЖЕЖІ.

У Варваринцях, пов. Теребовля, вибухла пожежа внаслідок хибної будови комина. Від тієї пожежі згоріло 7 будинків. Шкоди дають суму 6,800 зл. — В Біщу, пов. Бережани, вибухла пожежа в кооперативі „Відродження". Згорів товар вартости 200 зл. — В Купинцях, пов. Тернопіль, згоріла стодола з пашею вартости 700 зл. на шкоду Магди Ружило. — В Доброводах, пов. Підгайці, вибухла пожежа в будинках Степана Озноровича. Згоріло 14 господарських будинків, власність 17 господарств, загальної вартости 50,000 зл. Підчас пожежі, яка вибухла внаслідок необережности, вдушилася димом у пивниці жінка Озноровича. Одна жінка сильно попеклася. 10-літня дівчинка загинула, імовірно згоріла живцем. За нею почали розшуки. — В Маріямполі, пов. Станиславів, вибухла в тамошньому костелі пожежа. Не зважаючи на енерґійну акцію, —згорів дах, частина стелі, костельне білля й літурґічні одяги. Загальна шкода — 13,000 зл. Пожежа повстала внаслідок злочинного підпалу. Поліція веде слідство.

ВІСІМ ЖІНОК ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ОФІЦИРА.

В Москві засудили старшину червоної армії, Іссаева, за те, що він в однім році мав 8 жінок і над усіми збиткувався.

Большевицька преса не згадує тільки одного: чи того практикуючого комуніста засудили за те, що мав так багато жінок, чи за те, що збиткувався над ними.

І ДІТИ ТЕЖ ПРОПАГУЮТЬ...

Донька Сталіна, що числить тепер ледви 12-тий рік життя, одержала становище секретарки секції молоді „Т-ва Безбожників". Нова секретарка виголосила недавно сочистий реферат з нагоди обняття почесної функції, підчеркуючи водночас, що усі свої сили посвятить атеїстичній пропаґанді, як велить засада її батька.

ВИГЛЯДАЄ, ЩО НІМЕЧЧИНА ЗАБЕРЕ ДАНЦІҐ

ВАРШАВА. — Є мало надій на те, щоб Данціґ остався при Польщі без війни. Зате все вказує на те, що Німеччина задумує забрати Данціґ підступом. Так пишуть польські ґазети. І подають, що Данціґ є завалений десятками тисяч німецьких „туристів", якими є молоді німці. Не улягає сумнівові, що місто схоче перевести плебісцит, яким заявиться за прилучення Данціґу до Німеччини. Буде вчинений свого роду „переворот", на що Польща не зможе дивитися спокійно. Та як тільки вона вмішаеться і пішле військo, місто готове просити Німеччину помочі. Таким чином Гітлер не явиться „напасником", а піде тільки боронити — німців. Якщо тоді Польща не схоче з тим погодитись, то може вибухнути війна. Польща хоче тому всьому запобігти тим, що держить більшу силу війська, яке постійно їздить через Поморя і остановляється близько Данціґу, ніби тому, що залізниці попсуті, а поправді на те, щоби бути кожної хвилі готовим до військової інтервенції.

РОЗСТРІЛ У КИЄВІ.

КИЇВ. — Розстріляли за шпигунство матір і дочку. Совети подають, що мати належала перед війною до поміщицьких кол в Україні. За її намовою її гарна дочка, що була подружена двічі з советськими офіцирами, добувала від них військові тайни, які передавала „фашистським шпигам".

ЗА ВИДАЧУ ВІЙСЬКОВИХ ТАЙН.

БЕРЛІН. — Стято голови двом німцям за те, що зраджували німецькі військові тайни чужим аґентам. Від 1. січня б. р. покарано за те саме й у такий спосіб 20 осіб.

ЗА ПОВНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ СОЮЗ.

ЛОНДОН. — Совети повідомили британський уряд, що вони згідні заключити союз з Анґлією і Францією, якщо він буде повним воєнним союзом. На ніщо інше Совети не підуть.

ЗАТЯГАЮТЬ ДО ПАТРІЮТИЗМУ.

ЛОНДОН. — У тяжких для Анґлії моментах, а такими є теперішні дні, завжди є велика частина суспільства, головно між багатіями, що думають тільки про те, як рятувати гроші. Саме ті зачали купувати тепер на великі суми американські цінні папери, що може спричинити наглий спад анґлійської валюти. Лондонська біржа і Банк Анґлії беруться за драстичні міри, щоб заставити спекулянтів думати трохи по патріотичному. Тільки не знати, чи це вдасться.

„БІЛИЙ ПАПІР".

ЛОНДОН. — „Гвайт Пейпер", проголошений британським урядом, подає до відома, на що Анґлія рішена в справі Палестини. Отже жиди в Палестині мусять погодитися з тим, що вони назавжди остануться там меншиною, становлячи менш-більш одну третину населення. Решту творитимуть араби. Зате жиди, хоч є й останугься меншиною, матимуть забезпечені рівні права з арабами. Анґлія змагає до того, щоб повстала незалежна палестинська держава, але покищо держатиме мандат у своїх руках, щоб забезпечити краєві спокій і порядок. Уряд заповідає, що отсе є остаточне рішення у справі Палестини. Як також каже, що здає собі справу з того, що буде проти рішення спротив, але він буде здавлений усіми способами.

НЕЗАДОВОЛЕНІ ЯК ЖИДИ ТАК І АРАБИ.

ЄРУСАЛИМ. — Араби не є задоволені з „Гвайт Пейпер", але головно тому, що Анґлія допускає до Палестини Великого Муфтія, якого вважають „головою арабських терористів". Зате жиди зчинили цілу бурю, а підчас протибритійської демонстрації здирали британські державні емблеми, заступаючи їх сіоністичними, та кричали „Геть з британським урядом". Демонстранти напали на державний будинок і понищили там меблі, а папери й гроші викидали крізь вікна на вулицю. Здержано вистави в театрах і заповіджено 24-годинний ґенеральний страйк, щоб тим запротестувати проти „британської соромної зради". Видано маніфест, яким заповіджено, що все палестинське жидівство виповідає війну політиці, що оперта на „Гвайт Пейпер".

НЕ ВОРОЖИТЬ НІЧОГО ДОБРОГО.

СОФІЯ (Болгарія). — Треба стерегти румунське посольство, і то добре, бо поширюється протирумунський настрій. Появляються маніфести, що взивають до пімсти за „бестіяльський злочин", яким уважають замордування 22 болгарів румунськими жандармами в Добруджі, що сталося 10. травня.

ПРОПАВ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Нема ніякої вісти про летуна Карла Бекмана, що вибрався сам один літаком через океан, щоб перелетіти з Америки до Швеції.

SVOBODA ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади нале...ить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СПРАВА ПЕРШОЇ ВАГИ

Двацять тисяч молодих людей розсліджувала Комісія Американської Молоді для конвенції союзу Хлопячих Клюбів Америки, шукаючи відповіди на важне питання, яка справа займає нині найбільше молодь?

Звісно, питання важне, але звичайно люди, що беруться шукати відповіди на нього, не йдуть розпитуватися в молодих людей. Звичайно старші люди мають на такі питання про молодь уже готові відповіді і відповідають, що найголовнішим питанням для молоді є те, яке, на думку старших, ним повинно би бути, або що, на думку старших, відводить молодь від головної справи.

Розпити серед самої молоді за найважніше для їх життя питання відкрили, що сама молодь уважає найголовнішою справою свого життя економічне забезпечення. Себто молодь хоче мати певний зарібок, і то не прихід з капіталу або злочину, чи державної платні, але постійну працю.

Комісія розпитувала хлопців найріжнішого походження і з найріжніших частин краю і всюди діставала той самий образ: молоді люди покінчили всі обовязкові школи, часто ще й необовязкові, всі хочуть праці, але її мало хто може дістати. До того багато з тих, що були щасливі дістати працю, заняті не ввесь час, а лише частинно. І всі працюючі дістають за свою працю низьку заплату. Бувало таке й давніше, але давніше часто з мало поплатною працею йшла надія на поправу й на підвищення заплати; нині праця, що оплачується слабо, не дає надії на підвишку. Через те давніше молодь, добувши собі працю, відділювалася від родичів чи рідні; нині на кожну сотку подружених молодих людей 40 живуть при родичах.

Такі обставини мали далеко йдучі впливи на наставлення молоді: „Не можна дивуватися", каже комісія, „що нова молодь утратила багато з давнього запалу до пригод і замість цього занялася нероматичною справою завтрішнього мешкання й поживи.

Якої заради жде молодь? — питалася комісія молодих людей. Урядової допомоги? Нічого подібного. Молодь хоче покладатися на себе саму.

Може молодь хоче якоїсь розвязки, які практикується в ріжних европейських краях? — допитувалася далі комісія. Показалося, що американська молодь не хоче ніякого европейського „ізму": на кожну сотку знайшлося ледве 4 таких, що хотіли зміни американської системи правління й господарки.

Іншими словами, молодь лишилася льояльною американським ідеалам, але домагається, щоб американська система згідно з тими ідеалами розвязала основне питання життя молодих людей: забезпечення для них праці й приходу на прожиток. Молодь певно теж відчуває, що це є скандал для Америки — ця нужда серед небувалого багатства.

МИКОЛА МІХНОВСЬКИЙ

(До 15-тих роковин смерти).

Дня 3. травня ц. р. минуло 15 років від траґічної смерти Миколи Міхновського, одного з найбільш трудящих і заслужених працівників - борців українського національного відродження над Дніпром. Серед неймовірно важких обставин, на дуже неподатному і невдячному ґрунті він перший явно ширив ідеї нашого самостійництва, безупинно заходився біля його розвитку й задля нього поклав своє безцінне життя.

Походив з прилуцького повіту на Полтавщині. Батько його був священиком на селі. Серед селян виховався малий Микола і їх та село щиро полюбив усім своїм серцем. По скінченні ґімназії присвятився правничим студіям. Студіював у київському університеті й там відразу став провідником свідомих студентів-українців, що зорґанізувалися в гурток „Братство Тарасівців". Це були перші самостійники. Вони не погоджувалися з модним тоді над Дніпром „революційним" інтернаціоналізмом і соціялізмом, а пропаґували революційний націоналізм. Міхновський гостро виступав проти більшости молоді, що захоплювалася соціялістичними ідеями. Може й з тої причини Тарасівці не зеднали собі популярности; коли вони по скінченні студій розбрилися по світі, їх гурток перестав існувати.

Міхновський з а л и ш и в с я спершу в Києві, де вів адвокатську практику, але згодом переїхав у Харків. Був добрим правником і відразу зеднав собі клієнтелю та якнайкращу славу. Зараз же взявся за політичну роботу. Натрапив на незлий ґрунт. Внедовзі стає ідеольоґом Революційної Української Партії (РУП). Пише для неї програму, а в ній основну тезу: **„одна, нероздільна, самостійна Україна"...** Накликає інтеліґенцію, що завданням і обовязком її є ...„розплющити очі у рабів" Хоче вірити що ця „третя інтеліґенція", як її зве — „стає до боротьби за свій народ, до боротьби крівавої, безпощадної".

Але РУП не пішла за Міхновським. Пішла за інтернаціонал - соціялізмом. Це дуже огірчило Міхновського, що вірив у це молоде покоління. Тож він розходиться з РУП і спільно з Олександром Макаренком орґанізує **Українську Народню Партію.** І тут у програмі — **„Самостійна Українська Національна Держава".**

По революції 1905 р. повіяло свобіднішим духом. Міхновський зважується на видання першого над Дніпром, писаного українською мовою, часопису „Хлібороб", Робить його спільно з М. Шеметом (Михайленком) у Лубнях на Полтавщині. По пятому числі були змушені перервати й перенеслися до Катеринослава. Тут продовжують видавничу працю, видають журнал „Запоріжжя", але ґубернатор припиняє на першому числі. Проте Міхновський не уступає і при допомозі Михайла Біленького видає в Харкові довший час тижневик „Сніп". Дальше працює політично й за його впливом до Державної Думи входять з Полтавщини національно свідомі депутати.

Не кидає й адвокатської практики. В цій ділянці великі заслуги поклав в обороні учасників революції 1905 р., де між іншими боронив братів Шеметів в „Лубенському процесі". В останніх роках перед війною набирає переконання, що будуччина нації тісно звязана з її економічною силою й спрямовує свою невичерпану активність у тому напрямі. Разом з промисловцем Іленком займається орґанізацією соляного промислу в славянському районі.

Міжтим зривається світова заверюха. Міхновський служить у північній армії, а згодом стає членом Київського Військового Суду. З вибухом революції починає знову національну роботу. Бореться за пропаґування українського руху серед частин російської армії з більшістю українських вояків. Відчуває вагу хвилі, потребу свойого війська й орґанізує його. Було це дуже важке завдання. В колах Центральної Ради ця робота не знайшла відповідної піддержки, так, що Міхновський був зданий на власні сили. Проте не кинув діла і завдяки йому повстали перші підвалини під відбудову української збройної сили.

Ґеніяльним маневром добився він навіть того, що з боку військової влади не ставили йому в тому напрямі перешкод. Було це так, що „Товариство Полуботківців" уладило на військовому майдані в Святошині під Києвом „Свято білої квітки", під кінець квітня. На свято прийшло коло 10,000 українського вояцтва. Настрій піднесеного національного духа використали орґанізатори і рівними, стрійними рядами повели вояцтво у Київ під Царську Палату. В ній засідав „Київський Совет Робочих і Салдатських Депутатів" — найбільше противний орґанізуванню української армії. Він мав вплив на військову владу й міг спричинити заборону орґанізувати українські військові частини. На вид українського війська в палаті зчинилося велике збентеження. Міхновський з делеґатами увійшов до середини і почав вмовляти окружного команданта ґен. Ходоровича, щоби цей промовив до війська українською мовою. Цей згодився. Промовляючого рідною мовою ґенерала військо повитало дуже сердечно. Ходорович цим так зворушився, що з його боку Військовий Комітет від тоді ніяких перешкод уже не мав.

Міхновський і Полуботківці беруться пильно до праці й орґанізують **перший український полк.** Орґанізаційний Військовий Комітет призначує команданта та офіцирів і вже небавом формування полку доходить кінця. Був це — **„Перший імени Гетьмана Богдана Хмельницького Козацький Полк",** з портретом Великого Гетьмана на прапорі.

Міжтим зачинають діяти „приятелі" Міхновського. Засилають його на румунський фронт. На Полтавщину вертається щойно восени. Приймає участь в Партії Хліборобів Демократів, де виявляється найвірнішим поклонником самостійницької ідеї. В Києві вже гетьманщина. Соропадський пропонує Міхновському становище Бунчужного Товариша — цебто особистого дорадника. Міхновський відмовляється, остається в опозиції.

Приходить осінь 1918 р. Міхновський опинюється серед повстанців. Їде в Харків зо Запорізького Корпусу. Настає Директорія. Большевики сунуть на Харків. Міхновський переїжджає в Київ. У круговороті подій попадає в большевицький арешт. Якось визволюється. Ще помагає Григорієву. Доля кидає ним в усі сторони. Нарешті опинюється на Кубанщині. В тиші працює на чорний хліб — в кооперації, а пізніше учителює.

В 1924 р. вертається у Київ. У важких умовинах не можна продовжати національно - політичної праці. Безділля на цім полі не може стерпіти. Болів над жахливим упадком самостійницької ідеї. Попадає в розпуку. Ще бореться, хоче їхати за кордон, щоб там вести роботу. Не повело і зломаний нестерпними обставинами наложив на себе руку дня 3. травня 1924 р.

Помер на боці, призабутий, у тіні. Подібно, як у житті, ставив себе в тінь, на другий плян, хоч усюди грав першу, провідну ролю. — („Новий Час").

М-р Т. Чорній.

Використати траґедію Карпатської України

Ми не осягнули з Карпатською Україною того, чого бажали. Значить, потерпіли невдачу. Але невдача буває всіляка. Бувають вигри рівні прогрі. А бувають невдачі, що заповідають вигру у майбутньому. Ось такою є і наша програ в Карпатській Україні.

Критично ставитись до Німеччини.

Нема двох слів, що в нашому народі була надія, що коли Німеччина зачне валити версайський договір, то тоді прийде нагода і для поневоленого українського народу видвигнути на ширшій міжнародній арені й свою справу. Наш заґал був переконаний, що Німеччина дістала добру шолу і тому саме ніяк не захоче повторювати тих помилок, які поробили аліянти по світовій війні, зокрема щодо здійснювання права на національне самовизначення. Бо раз сама Німеччина буде опиратись на тім правнім і моральнім принципі й змагати до обеднання німців і німецьких територій, то певно обоʼронятиме й інші народи, що змагають до подібного. Вороги українських визвольних змагань добачували в тому ніщо інше, а тільи „гітлеризм", „вуйка Гітлера", „націзм" і т. п. А український нарід дививсь на те як на нагоду змінити політичний стан Европи в такий спосіб, щоб і український нарід міг добитися своїх слушних прав. Сподівання українського народу зросли, коли Гітлер заявив, що він чужого не бажає, що він хоче мати у своїй державі тільки самих німців. Бо це означало справжне застосування національного принципу до Німечини. А український нарід домагається того самого для України. З тою хіба ще ріжницею, що ми з України нікого не виганяємо, а тільки хочемо, щоб на українській землі міг вільно жити господар цієї землі, український нарід. Треба признати, що, наскільки нам відомо, і таки так є, Гітлер не давав ніяких обіцянок щодо Карпатської України чи України взагалі. То вороги Гітлера звязують його постійно з Україною. Слушно, чи неслушно, але звязують. А ми, українці, себто наш загал, робили собі тільки висновки, що Гітлерові, якщо він захоче чесно держатись проголошених ним засад, не буде можна піти проти українських інтересів, бож треба буде йому рятувати свій престіж і бути послідовним. Так ми вірили, але дійсність виявила щось інше. Те, як Німеччина повелася з Карпатською Україною, вказує наглядно, що вона бачить тільки себе, тільки свій „святий інтерес". Цей інтерес казав їй уступити Італії в її обороні Мадярщини щодо заходів загарбати Карпатську Україну. А Італія хоче жити в приязні з Мадярщиною, щоб тою приязню шахувати Югославію й ослабити її впливи на побережжі Адрійського моря. Не треба було Гітлерові Карпатської України в „його пляні походу на Україну", бо він тепер може вжити до цієї акції цілу Мадярщину з Карпатською Україною, якби йому було треба. Бож такий похід ішов би через Румунію, а Мадяршина захотілаб дещо вирвати від Румунії.

А тепер пишуть іще, і то цілком поважно, про таке, що Гітлер „відрікся" Каратської Ураїни, щоб тим приподобатись Сталінові! Як відомо, Сталін згадував за „малого комаря", себто за Карпатську Україну. А тепер Гітлер не хотів дразнити „комарем" Сталіна, бо „комар" нагадував Сталінові завжди „українського слона", що є в советській неволі. Це значить, що дійсно ведуться від довгого часу переговори між Советами і Німеччиною, а Німеччина намагається тепер робити все можливе, щоб не дразнити Советів і дійти з ними до порозуміння. Коли подумати, що Гітлер виголошував недавно таку важну промову, в якій торкнувся і Карпатської України й української справи взагалі, а не спімнув ні словом за Совети і Сталіна, то очевидно, що це дає багато до думання.

І ми, українці, над тим думаємо. І все те беремо під увагу. Звидси і повстало тепер далеко критичніше ставлення до Німеччини, ніж воно було передше.

Наша пропаганда.

Усі ті речі повинні тепер знайти висвітлення у світовій пресі. На те треба нам мати всюди свої пресові бюра, щоб вияснити добре те, що сталося в Карпатській Україні, а водночас представити українську справу звільненою від усяких непрошених „вуйків". Треба представити мадярські звірства і тих „союзників" мадярів, що покликуються на культуру, а ті звірства збувають мовчанкою. Український нарід на Закарпатті повів себе чесно, гідно й по геройськи. Він вийшов чистим і чистою вийшла українська ідея. Сплямили себе українською кровю — інші.

К. О.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина третя.

(81)

— За що битися, з ким? — питали новосильчани.

— Коли хочете миритися, — сказав Кудеяр — приставайте на службу князя Володимира Андрієвича; ми йдемо проти мучителя християнського, кровопийця Івана, що в Александрівській слободі; хочемо його скинути, а на царський престол посадимо Володимира Андрієвича. Йдіть до нього на службу: от вам грішми плата і каравану розібємо.

— Ми вірою-правдою присягали служити цареві Іванові Василієвичеві, всеї Руси самодержцеві, а князеві Володимирові не присягали і присягати не хочемо — сказав станичний голова.

— То ви битися хочете! — сказав Кудеяр. — Браття, стріляйте в них.

— Погодіть, — сказав голова; оглянувшись і побачивши, що станиця його зі всіх сторін окружена, — дайте подумати.

— Думайте, та не довго, — сказав Кудеяр, — а на нас рушниць не піднимайте! От вам наше слово: хочете битися, то ми вас візьмемо в два вогні, нас три рази більше ніж вас. Ми вас всіх перебемо. А хочете миритися, то або до нас переходіть і ступайте на службу князя Володимира Андрієвича, або, коли не хочете йому служити, покидайте зброю і коні і наш пан, князь Володимир Андрієвич — вам життя дарує.

— Дайте подумати, — сказали новосильчани.

— Думайте, думайте, та кажу вам, не довго, — сказав Кудеяр.

— Нас менше ніж їх, — сказав голова станичникам своїм, — покиньмо їм зброю і коні: ми скажемо, що не могли проти більшої сили. Всеодно, коли станемо їм противитися, вони перебють нас, а цар-самодержець може бути й помилує нас за те, що ми все таки не зрадили його. Чи так?

— Так, так! — говорили станичники.

Голова звернувся до Кудеяра і сказав:

— Ми покидаємо зброю і коні. Ваше слово тверде: відпустіть нас додому.

— Кидайте зброю, — сказав Кудеяр, — ми вас убивати не будемо.

Новосильчани почали зсідати зконей і кидати зброю. Але два, перешепнувшися з собою, сказали:

— Ми пристаємо на службу князя Володимира Андрієвича.

— То підїздіть сюди, до наших, — сказав Кудеяр. — Хто перейде на службу Володимира Андрієвича, той не злази з коня, а завертай наліво, до нас!

За двома пішло ще вісім мужа. Останні покидали зброю.

— Заберіть рушниці їх — сказав Кудеяр розбійникам — і стережіть їх. Вони в полон здалися.

— Відпустиж нас! — сказав голова.

— Вперед каравану розберемо, — відповів Кудеяр.

— Він підійшов до царського гонця, котрого розбишаки вспіли вже звязати.

— Давай грамоту, — сказав Кудеяр.

— Гонець подав.

— Читай та не бреши, — сказав Кудеяр.

Гонець прочитав. В грамоті московський цар впевняв Девлет-Ґірея в дружбі, звіщав, що посилає значні подарунки. Цар просив прислати двох полонених черкаських князів, синів Мамстрюка, обіцяв за те відпустити бувших у полоні татар і кількох людей відпускав. Вкінці було сказано: „а що твій посол говорив про Кудеяра, щоби його відпустити до тебе, і Кудеяра не стало, а ми би до тебе, брата нашого, його відпустили, колиб він був живий".

— Бреше мучитель! — сказав Кудеяр. — Я живий, і поїхав би до світлішого хана, але хочу відомстити злодюзі свому і спасти всю землю руську перед мучителем.

В тій хвилині знайомий голос назвав по татарськи Кудеяра.

Кудеяр пізнав одного з приїздивших з послом хана татар.

— Де Ямболдуй-мурза? — спитав він татарина.

— Задержав цар Іван.

— Браття, — сказав Кудеяр своїм, — відпустім усіх татар. Девлет-Ґірей нам друг. Ну, Іванів гонче, є в тебе ще грамоти?

— Є.

— До кого? Це до кого? — спитав Кудеяр, вказуючи на грамоту, взяту від гонця.

— До явласького бея.

— Читай.

Гонець почав читати. Кудеяр по його фізіономії догадався, що він читає не те, що в ній написано. Він вирвав грамоту з рук гонця і спитав, звертаючись до своеї ватаги:

— Є хто письменний?

Знайшовсь один з передавшихся новосильчан, бувший піддячий. Він прочитав грамоту, в котрій цар Іван, мастячи авласького бея, робив натяки на можливість одержання ханської гідности. Кудеяр передав зміст грамоти татаринові, що назвав себе кримським гонцем, і віддаючи йому грамоту, сказав:

— Візьми ту грамоту і віддай світлішому ханові. Нехай бачить, яка московська дружба.

— Кудеяре, сказав кримський гонець. — Іванові гостинці віддай нам. То ханське добро.

— Друже мій — сказав Кудеяр — воно не дійшло до рук ханського величества і посилалося не з чистим серцем, як сам бачиш. Ми йдемо війною на нашого ворога і лиходія; він і ханові ворог і лиходій.

(Дальше буде).

ПОВІДОМЛЕННЯ

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ У. Н. СОЮЗУ В СЕЙЛЕМ, МАСС.

Повідомляється урядників і членів відділілу 224. У. Н. Союзу, що орґанізаційні збори

:——:——: відбудуться :——:——:

В НЕДІЛЮ, 21. ТРАВНЯ (MAY 21, 1939)

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, BRIDGE AND COR. LEMON ST., SALEM, MASS.

Початок у годині 3. пополудні.

Проситься рівнож українське громадянство з **Сейлем, Пібоді і Лоренс, Масс.,** численно прибути та вислухати бесіди гол. урядника У. Н. Союзу, котрий спеціяльно прибуде на ці збори та розкаже про добродійства Батька Союзу для своїх членів, та як своїми добрими ділами Союз обеднує коло себе всіх тих українців, що знають, що своя рідна орґанізація дасть краще забезпечення для українців, чим чужі компанії.

Н. Давискиба, гол, радний У. Н. Союзу.

• З ДНЯ •

ПРО КОНСОЛІДАЦІЮ.

У своїм 52-гім числі „Народна Воля" передруковує статтю з краєвого радикального „Живого Слова", під заг.: „Юрба, стадо, чи суспільство". Та стаття зачинається:

„Як ставляться у нас до ідеї дійсної національної консолідації? Одні групи справді щиро роблять усе можливе, щоб цю ідею перевести в життя. Другі групи, хоч говорять багато про національну консолідацію і хоч на словах признають потребу співпраці всіх здорових сил нації, то фактично роблять це нещиро і стараються за всяку ціну відсунути реалізацію цеї справи. Поступають вони так тому, бо сподіваються за час відсутности консолідації здобути більші впливи для себе лекшим способом, якби це було можливе при консолідації".

СВЯТА ПРАВДА.

Все те, що тут написане, правдиве. А помилкове зачинається доперва тоді, коли автор зачинає шукати тих груп, що є проти обєднання наших сил. А що це за групи, знаємо ми тут в Америці дуже добре з власного досвіду. Тому і наведемо кілька вчинків, по яких можна буде пізнати одну з тих груп, що спинюють консолідацію.

Одна українська газета в Америці часто пише з великим обуренням про переслідування українців у Польщі. Але коли українська суспільність у Ню Йорку минулого року хотіла влаштувати маніфестацію проти Польщі, то та газета надрукувала допис, у якім сказано, що нюйорські „фашисти" приготовляють маніфестацію, з якої вийде „великий пшик". Чи таке поступовання це шлях до консолідації?

ДАЛЬШІ ПРИКЛАДИ.

З нагоди проголошення Світової Вистави в Ню Йорку українська суспільність забажала взяти участь у тій виставі. Скликано в тій цілі минулого року загальні збори, на які прибуло кількасот представників українських організацій та інституцій. Прибули і представники згаданої газети. Вони почали доказувати, що з української участи у тій виставі не буде ніякого хісна. Гаразд. Вони могли мати свою думку. Інші присутні висловлювали свої думки і по передискутуванні вирішено таки взяти участь у виставі.

Почався вибір уряду до виставового комітету. Приявні, знаючи добре про „охоту" консолідуватися з боку представників тої групи, якої виразником є згадана газета, запропонували і їй вступити до уряду. Але наші „консолідантн" опирались. „Заждіть, ми надумаємося", відповіли. Гаразд. Збори зарезервували їм місця в екзекутиві, аж доки вони не надумаються. Вкінці відповіли, що до уряду належати не хочуть. Ось так задемонстрували вони охоту консолідації! Та це ще не все: пару тижнів пізніше ті великі „консоліданти" написали в своїй газеті з задовіллям, що української корпорації Світової Вистави не везе, що люди мало складають жертв і т. п.

Чи це також веде до консолідації?

ЩЕ ТРОХИ „КОНСОЛІДАЦІЇ".

А ось недавно один із дрібних українських отаманчиків, що то в ріжних формах, в ріжних місцях появляються, вернувся з Европи та прилюдно представляє те, що діялось в Каратській Україні в часі її короткого державного життя, в такий спосіб, що опоганює наші визвольні змагання.

Кожному, хто дійсно відчуває трагедію Карпатської України, відразу видно, що мається тут до діла з огидним отаманством, яке не бачить справи, а тільки свою амбіцію, і тому не знає міри та в злочинний спосіб спотворює свою рідну ідею. Тому совісні люди таку поведінку гостро натаврували. Бо тут не йшло про критику, про „політику", ні навіть про партійні ріжниці, чи промахи, а просто був це прояв звичайного хамства, яке з дикою радістю нищить те, що поставили інші ціною своєї крови.

І щож, думаєте, може наші любителі консолідації натаврували це руїнницьке гуляйполе? Та де там. Не лише, що не натаврували, але вихвалили його. Егеж, вихвалили, таксамо, як це зробили поляки, москалі та большевики. Ось тому, що таких прикладів є більше, так тяжко йде і „консолідація" здорових сил нації. Супроти цього навіть не можна дивуватися, що декому осточортіла така „консолідація", особливо, коли про неї говорять ті, що її постійно розбивають.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Діяльність в У. З. Х.

Саме минуло два місяці, як у нашій дільниці заложено відділ 51 Українського Золотого Хреста. З тої нагоди заходами членства згаданого відділу влаштовано 6. травня ц. р. в салі Українського Дому при вул. Бравн ч. 23 гарну виставу „Убийники". Вистава була добре підготована і випала дуже гарно. Виконала його переважно наша молодь при співучасти старших. Деякі одиниці зпоміж молоді працюють щиро й колиб дрібка заохоти з боку загалу, то працювалиб іще щиріше. Вистава полишила по собі приємне враження і закінчилась моральним успіхом. Треба вірити, що згаданий відділ У. З. Хреста далі розвиватиметься успішно і дістане загальну піддержку української суспільности.

О. Фостик.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ УСУВАЙМОСЬ ВІД ЖЕРТВЕННОСТИ І ПРАЦІ.

Американці вміють шанувати час і порівнюють його з грішми. Ми цей скарб часто розтрачуємо. І то як в особистім житті, так і в суспільно-громадськім.

Правда, є в нас такі, які себе всеціло присвячують для якоїсь ідейної цілі. Та їх небагато. Тому на них спадає цілий тягар не лише праці, але жертвенности. Деб вони не прийшли, всюди від них вимагають: дай і дай. На кооперативу дай, на народний дім дай, на Рідну Школу, інвалідів, визвольну боротьбу і т. д. Все дай і дай. Вони дають і під тим тягаром гнуться. До того вони і свій час присвячують.

А не булоб їм так тяжко, якби ціла наша суспільність приступила до жертвенности і до праці. Можна би було тоді поділити тягарі фінансові і тягарі праці. Колиж бо більшість недбала. Ходить боками, вистоює по салунах біля чарки, чи вештається десь по чужих клюбах.

В останніх часах можна запримітити ще одно прикре явище. А саме, загал чимраз більше відтягається від ріжних національних імпрез. Не хоче навіть кілька разів на рік прийти на якесь національне свято. Це ще більше знеохочує тих нечисленних одиниць, які вкладають до того труд, час і гроші, а хісна з того великого нема. А ряди тих, що працюють, маліють. Це ми мусимо мати на увазі і завчасу запобігати лиху.

П. Сокальчук,
Ню Йорк, Н. Й.

ПОРАДИ ТИМ, ЩО ЙДУТЬ НА СВІТОВУ ВИСТАВУ.

Три рази ходив я вже на Світову Виставу в Ню Йорку, щоб оглянути всі ті чуда, зібрані на кількох сотках акрів. Не буду розказувати всього того, що я бачив, а раджу кожному піти самому і на те все поглянути. Є там багато речей справді величавих.

Та я хотів би дати маленьку пораду тим, що туди вибираються, щоб вони, йдучи туди, забрали з собою перекуску. Бо харч на виставі дуже дорогий.

Як заповідають американські газети, ця справа наладнається і можна буде незадовго добре і дешево прокормитись. Можливо. Та краще зроблять ті, що не будуть ризикувати, а таки засобляться своїм харчем. А за ті гроші, які вони малиб витратити на харч, вони змоглиб побачити там багато інших цікавих речей.

П. С.

ОСЬ ТАКИХ РАДІОВИХ ПРОГРАМ НАМ ТРЕБА!

Через Нешенел Бродкестінг Систем передано минулої суботи українську програму на цілу Америку, виконану Українським Молодечим Хором з Ню Йорку й Ню Джерзі, під проводом п. Степана Марусевича. У програму ввійшли тільки три пісні: „Ой, чого ти почорніло, зеленее поле" — Шевченко — Л. Ревуцький, „Шумить, гуде дібровонька" уклад М. Гайворонського" і „Жала Уляпка шовкову траву". Акомпаніювали пані: Віра Стеткевич і Ольга Ляхович. Співала наша тут роджена молодь. Вже те, що згодилися передати цю програму на цілу Америку, каже догадуватися, що мається тут до діла з аматорським хором, але добрим. І так воно мусіло видатись тим, що слухали співу. Можна зробити завваґу, що треба вкладати більшу ріжнородність у такі програми, але тут не було великого вибору, бо час був закороткий. Та й ця коротка програма зробила нам добру прислугу. Треба дати признання за солідну підготову не тільки співу, але й тих „дрібниць", які злучені з поясненням програми, а які часто псують змістом те, що гарно передано співом. Тут було все в гармонії. Заповідач виразно заповідав пісні як українські, добре виголошував імена і назви, дуже гарно згадав за 125-літню річницю народин найбільшого українського поета Тараса Шевченка, як теж підкреслив, що в українських піснях пробивається національний характер українського народу, що змагає до свободи.

Прицьому годиться зазначити, що радіова стація звернула увагу на цей хор між іншим і тому, що мала плити з його радіових виступів у Клівленді й Пітсбургу. Бо про це, що сотні подібних хорів намагаються дістати хоч нагоду, щоб їх спробували, нема потреби розписуватись. Кожний, що з цею справою мав денебудь до діла, це добре знає.

Л. М.

ІСТОРІЯ СКРИПОК СТРАДІВАРІЯ

Найславніщі скрипки світу походять з італійського міста Кремона, що виконали їх Микола Аматій та Страдіварій. Назвище останнього осталося раз назавжди при чародійнім інструменті, що набрав у світі особливого розголосу і слави. Проте французький король Карло IX. попрохав на свій двір ґеніяльного конструктора Страдіварія, щоб виконав 12 скрипок, 6 альтівок, 8 чельо та 2 контрабаси для королівської орхестри. Італієць не відмовив проханню; але ота орхестра не довго тішилася небуденними інструментами. Францію захопила революція, й уся майже довголітня праця Страдіварія опинилася в руїнах. Лиш чудом зберіглась одна скрипка, що була призначена окремо королеві та водночас мала герб Карла IX. і його монограм.

Історія тієї скрипки є доволі довга. Отож у 1792 р., коли паризька юрба вирізала королівську ґвардію, остався чудом при житті лиш один Джон Тарді. І саме ота історична скрипка його врятувала; коли ґвардієць запримітив, що наближається остання його година, вмить перебрався на мандрівного скрипака й скрився зразу в королівських магазинах. Доперва по хвилині, як прогомоніла буря, вийшов тихцем на місто й спокійно прямував до Фрибурга. Ніхто по дорозі його не турбував, бож хто сподівався, що це королівський ґвардієць, найбільший любимець Карла IX.

А коли прибув до нового, великого міста, голод і нужда змусили його продати ту скрипку відомому аристократові Вайдові за круглу суму 3,500 франків. Одначе королівська скрипка й тут не загріла довго місця та перейшла з черги в руки німця, що збирав вартісні історичні предмети.

Цікава теж є історія найгарнішої (щодо виконання) скрипки з Кремони, яка по довжезній мандрівці перейшла до славного еспанського скрипака Сарасате.

Одної днини — як згадує хроніка — багатий женевський купець Бойсі виїхав каритою на прогулку. В дорозі задержався біля кузні й вступив до коваля, щоб підкував коні. І саме в тім часі запримітив на стіні прегарну скрипку. Бойсі вмить пізнав інструмент Страдіварія, бож сам був музикальний, та зо здивуванням спитав коваля:

— Яким чудом ота скрипка до вас забрила?

— Уже проминуло 10 років — почав розказувати коваль — як перейшла в мої руки. Одного разу переїздила нашим селом валка циганів, що вступила до мене направляти воза; я виконав їхне бажання, а за направу одержав у застав оту скрипку. Одначе цигани по сьогоднішню днину не зголосилися по скрипку й так вона тут і висить.

— А скількиж мала коштувати ота направа воза?

— Трицять франків! — відказав заскочений коваль.

— А продалиб ви її? — спитав поважно купець.

— Дуже радо!

— Отож даю вам 500 франків, бо стількиж вона вартує.

Коваль сховав на радощах гроші, а Бойсі вернувся задоволений додому зо справжним інструментом Страдіварія.

Після смерти купця скрипка перейшла в руки відомого фабриканта музичних інструментів Гвільоме. Але цей перепродав її незабаром на провінцію одному вчителеві музики. Врешті мандрує та скрипка на французький терен та переходить на власність торгівця старих предметів, що за безцін продає її славному еспанському скрипакові Сарасате.

Стільки задержалося згадки про славні твори Страдіварія, але скількиж їх іще на світі безслідно валяється.

ШТУКА ПРАВИЛЬНОГО КАШЛЮ.

І кашляти треба вміти. Італійський лікар Генрічі є тої думки, що люди не вміють правильно кашляти. Звичайно роблять при кашлі скорий вдих отвертими широкими устами. Тимчасом значіння і вартість кашлю полягає на усуванні з віддилових доріг (легені, бронхи) усяких непотрібних тіл (слизь, бактерії і т. п.), а згаданий вдих заганяє їх ще глибше. Тому перед кашлем треба поволі і глибоко втягнути повітря носом, бо через те легені більше виповняться повітрям і тому кашель ліпше прочищує легені. Таксамо підчас повільного вдиху носом повітря огрівається, менше дражнить віддихові дороги і слабше побуджує їх до нового нападу кашлю.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS IN MOTHER'S DAY DINNER

Mothers Day was observed by Stamford Ukrainians at a dinner in St. Vladimir's Catholic Church hall, Greenwich Ave., last night. The Rev. Vladimir Andrews, prefect of the Ukrainian Catholic Seminary of Stamford, principal speaker lauded the name, "Mother," and evaluated its meaning from the point of view of the family. Father Andrews emphasized the suffering and sacrifice of mothers in giving up their children in times of international situations, and he spoke of the value of mothers for raising sons and daughters for the service of mankind in the establishment of the home and the community.

Harry Bayon, president of the club, was toastmaster. Peter Kochansky, vice president; Miss Ann Brean, secretary; John M. Colowitch, treasurer and Michael J. Nagurney, registrar of St. Basil's Preparatory School were the other speakers. A committee headed by Miss Tillie Badarick, Miss Catherine Tyrcyk and Mrs. Anna C. Nagurney presented floral pieces to each mother upon her arrival at the hall and provided for the entertainment.

Prof. Peter Shawinsky on behalf of the guests expressed their gratitude to the club for establishing the annual Mother's Day dinner.

("STAMFORD ADVOCATE,"
Monday, May 15, 1939.)

ЗИЗОВАТІ ОЧІ

Лікарське знання про зизоваті очі походить з давніх часів Гіпократа, котрого називають „батьком медицини". Та тодішне знання з теперішнім не може навіть рівнятись. Проте теперішне знання опирається на тих самих головних засадах, що і тодішне. Нинішні медики дивляться на цю недугу також, як на мязонервову недугу, що має свій початок в уродженні, і що з поступом літ стає щораз гіршою, а нераз навіть доводить до сліпоти одного, чи обох очей.

Зиз можна легко запримітити у дітей. Вже на семому місяці можна його завважити у дитини. Та часто родичі маловажать це і не звертають на це належної уваги. А раннє лікування помоглоб далеко скоріше, ніж пізнє, та не потяглоб за собою ні таких великих коштів, ні терпінь. Зпочатку можна лікувати це медичним і оптичним способом, себто ліками та склами. По восьмім році життя зиз так укорíниться, що лишається тільки хірургічна операція.

Зиз у пізнішому віці має вплив на духовий розвій людей. Він робить їх стидливими, боязкими, себе свідомими. Все це походить від почуття, мовляв: „зо мною щось не так".

Д-р С. В. Сухомлин,
Шікаго, Ілл.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК У КАНАДІ.

Деніела Ропера (наліво), бувшого секретаря торговлі в кабінеті Рузвелта, а нині представника Злучених Держав перед канадійським урядом, витає прим прибуттю в Канаду канадійський прем'єр міністрів, В. Л. Мекензі Кінг.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ШАМОКІН, ПА.

Відвідини у першім відділі.

До нас, до Шамокін, прибув з Сентралії, Па., п. Іван Чепа в справі приєднування нових членів для У. Н. Союзу. Він дав нам обширне пояснення про те, які користі осягає член, належачи до цеї нашої найстаршої і найбільшої інституції. У. Н. Союз не лише виплачує точно всі фінансові зобовязання, нарівні з найкращими американськими інституціями, але також пильно слідкує за цілістю українського суспільного життя тут в Америці і в Европі та скріпляє його в його розвитку. Він піддержує ріжні загально-українські інституції, як Рідна Школа, інваліди, Просвіта, і т. п., а також тут в Америці, як Світова Вистава, студенти і т. п. Він навіть в заграничній політиці пособляє визволенню українського народу і вразі потреби висилає представника до европейських держав.

Супроти цього ми повинні вписуватись до тої інституції, яка дає нам далеко більше, ніж котранебудь чужинецька інституція моглаб дати. П. Чепа заявив свою готовість помогти нам приєднувати нових членів, щоб наш перший відділ здобув бодай стільки само членів, скільки він мав на початку, коли завязався, 45 літ тому.

Н. Габура,
секр. 1-го відділу У. Н. С.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Справа зїзду молоді.

Нераз можна почути серед наших старших союзовців заміти, що вони приготовили великі орґанізації для наростаючої молоді. Це все гарно. Але чи подбали ми про те, щоб саму молодь втягнути в ті великі орґанізації та щоби підготовити її належно до завідування тими орґанізаціями?

На це питання ми знайдемо відємну відповідь. Бо це є відомим фактом, що тільки мала частина належить до тих орґанізацій. Більшість є поза ними, а навіть національно не підхована як слід, щоб колись перебрати культурну й фінансову спадщину по своїх батьках.

Над тим питанням нам слід застановитись і щось почати. Ось і наші місцеві відділи У. Н. Союзу застановлялись над тим питанням та рішили в тій цілі влаштувати в Дітройті 28 травня ц. р. в Укр. Нар. Домі зїзд Союзової молоді, з самого міста Дітройту й околиці, а також сусідніх стейтів, Огайо, Ілінойс і інші.

Тому ми закликаємо всіх союзовців з тих околиць, щоб подбали про те, щоб їх молодь була на тім зїзді найкраще заступлена. Головно старші союзовці повинні подбати про те, щоб зацікавити тою справою молодь та уможливити їй прибути на цей зїзд.

Місцевий комітет приготовляє обширну програму, щоб задоволити молодих і старих. Порядок зїзду буде такий: В неділю, в першій годині, наступить відкриття зїзду. Далі будуть промови молодих представників на ріжні теми, відносно Союзової молоді. На тій частині повинні бути присутні також старші, бо у своїх промовах молодь висказуватиме свої бажання і домагання до старших. Молодь сама подасть нам вказівки, в який спосіб підходити до неї, щоб втягнути її в рідні інституції та затримати при своїм народі.

Далі відбудеться бенкет, получений з танцями. Віримо, що старші союзовці візьмуть собі цю справу до серця і доложать усіх сил, щоб той перший зїзд Союзової молоді в нашій околиці випав найкраще. Тикети на зїзд уже продаються тепер. Вони коштують $1 один. Слід уже тепер занятись їх розпродажем.

Дітройтський Комітет.

НЕВДОВОЛЕНА З ТАКТИКИ АКТОРОК НА ВИСТАВІ.

Марсела Гендрикс, співачка в „Зуйдер Зе" на Світовій Виставі в Ню Йорку, домагається від ґазет більше розголосу для „тих талановитих і гарних дівчата, що не хочуть роздягатися, щоби показувати своє наге тіло".

Подружня розмова.

Жінка, читаючи ґазету, каже: — Знаєш, учені стверджують, що жінки живуть тепер пересічно пять років довше...

Чоловік: — Дуже мене це тішить, бо тепер то ти напевно знайдеш час, щоб мені попришивати ґудзики.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

КЛІВЛЕНД, О.

На визвольну боротьбу.

Дня 12. лютого відбулося в нас Свято Ольги Басараб. В укр. греко-кат. церкві відправив панахиду о. С. Журавецький перед символічною могилою. Біля могили стояла сторожа дівчат Золотого Хреста і жіноцтво 8. від. ОДВУ. Збірка, яку переведено на визвольну боротьбу, принесла $41.75.

Святочний концерт відбувся в Українськім Народнім Домі. Зачався відспіванням хору пісні „Боже великий, єдиний". Вступне слово виголосив гром. І. Попович, голова місцевого ОДВУ.

Точки програми проголошувала панна М. Бойко, голова Жіного відділу ОДВУ. В програму входили хорові точки під управою п. В. Шостачка.

Першу промову виголосив о. С. Журавецький, новий парох у Клівленді.

Деклямувала „Слава Поляглим Героям" молода дівчинка М. Попович.

Святочний реферат виголосив адвокат О. Малицький. Бесідник змалював обширніше життя і траґічну смерть Ольги Басараб, що через характерність, працю і посвяту стала світилом для українського жіноцтва.

Саме тепер, підкреслив бесідник, потрібно, щоб українська мати виховала геройську молодь, що радо віддалаб життя за батьківщину.

Дальше промовляв гром. Д. Шмаґала, окружний орґанізатор ОДВУ. Потім знову виступав хор греко-католицької церкви, під управою п. Шостачка, з вязанкою пісень.

Деклямувала „Слава Вам, Герої" молоденька дівчина Дарош.

Потім промовляв проф. Ганич з Карпатської України. Він у своїй короткій промові говорив, що достойний той нарід, що має таких героїв, що жертвують своє життя за Україну і за свій нарід. Лише такому народові належиться воля.

Хор православної церкви під управою п. Тремблюка відспівав вязанку пісень.

Дальше промовляла Марія Олексик, орґанізаторка жіночого відділу ОДВУ. Українська жінка має окреме завдання в тій геройчній добі, говорила бесідниця. Вона мусить виховати нових героїв, а щоб виховати їх, мусить перше сама мати той геройчний дух, що мала наша геройка Ольга Басараб. Потрібно їй ставати в ряди орґанізації націоналістичної, бо тут навчиться працювати спільно для великої ідеї.

Свято закінчила голова Марія Бойко. Закінчено свято національним гимном „Ще не вмерла Україна".

В українській греко-католицькій церкві зложили по $1: Д. Шмаґала, П. Головчак, В. Цвірчак, М. Кліщинська, Е. Хмарик, А. Притуляк, П. Гнатяк, С. Іванчук, Гр. Соляр, Марія Олексик, Марія Кавалець, М. Бандура, І. Білінський, М. Щепко; по 50 ц.: М. Вербинська, Т. Павлина, П. Сверида, П. Цап, І. Бдзіль, А. Сорохман, пані Коростинська; решта дрібними. Разом $41.75.

Збірка на салі: По $1: Омар Малицький, о. М. Запаринюк, Анна Хміль, М. Бсуько, Анна Мельник, П. Полівчак, Марія Бойко, Катерина Попович, П. Наконечний, М. Литвак, С. Котович, Н. Третяк, Н. Бобечко, С. Ломиш, Ю. Гірняк, С. Іванчук, І. Інчаровський, Д. Лупань, О. Купчик, А. Іваночко, Г. Коростинський, В. Кокоць, М. Сапко, Анна Павлина, А. Банась; по 50 ц.: Н. Н., О. Гринько, І. Бдзіль, О. Шалатій, І. Филипів, М. Колодій, М. Голубець, І. Телеп, А. Декан, Я. Пацула, С. Когут, І. Годованський, А. Пацула, П. Яєчник, Й. Хміль, М. Кравчук, М. Маковський, С. Косик, М. Пелех, Й. Ціхоцький, М. Петришин, М. Притуляк, В. Репушинський, Н. Декан, М. Когут. Чистий дохід у сумі $106.05 переслано на призначену ціль через ЦУ ОДВУ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З ювилею на народну ціль.

З нагоди 25-літніх роковин подружого життя Марії й Андрія Гузарів з Нюарку, Н. Дж., приявні на ювилею гості зложили $6.50 на потерпілих Карпатської України. Гроші переслано через Обєднання.

Ілля Кміть.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Звичайні збори Братства св. Арх. Михаїла, від. 85., відбудуться в неділю, 21. мая, в 1. годині пополудні. Проситься прийти начас. Маємо важні справи. Члени довгуючі мають вирівняти довги. Члени отримають дивіденди, котрі відділ отримав від У. Н. Союзу. Просимо членів, щоби хоть одного нового кандидата привели, а відділ прийме радо в члени, а ви зробите велике добро для Братства і для У. Н. Союзу. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 342., відбудуться в неділю, 21. травня, в годині 2. пополудні, в гали церковній. Проситься всіх членів, щоби прийшли на збори, бо є справа пікніку, на котрий члени мають розібрати чеки. Головний уряд У. Н. Союзу прислав членам дивіденду. Будеться роздавати її чеками. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівняли свої вкладки. Проситься конечно, котрі члени мають дорослих дітей в молодечім департаменті, щоби вписали їх до старших. Просимо тих, котрі не є членами У. Н. Союзу, щоби вписувалися і дітей так само. Принимаємо без вступного і без плачення лікаря. — І. Маркович, секр.

КОЛИ ФУНТ МЕНШЕ ВАЖИТЬ, ЯК ФУНТ.

Коли ви важите 150 фунтів, то високо на горі ви важилиб значно менше, а глибоко в копальні значно більше. А чому так? Тому, що вага залежить від притягу землі, і що дальше від осередка землі, то менший притяг, а менший притяг — то менша вага. А сила притягу залежить від величини та густоти землі. От, наприклад, місяць багато менший від землі, то і його притяг багато менший. От тому людина з нашої землі так мало важилаб на місяці, що моглаб так високо підскакувати, як ґумовий мячик.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(116)

В той момент, як Брайен пустився в погоню за Атаном Томом, а радше за скринькою з матірю усіх жемчугів, вода почала скоро підноситись і заливати підводну святиню. Більшість із атарців, які були без масок, потонула. Лявак і Тарзан, побачивши, що їм не лишається ніщо інше робити, тільки це все залишити, пустились до повітряної кімнати.

За ними ступав Геркуф. Тепер, коли вода була всюди, їм не було тяжко вийти в озеро і зникнути під водою. Знайшовшись на вільній воді, вони пустились до того місця, в якім залишили Гелену. Та який був їх переляк, коли вони побачили, що Гелена кудись поділась. Де тепер її шукати? В нетрах Тарзан знайшов би слід. Але не під водою.

Тарзан і Геркуф почали безнадійні розшуки Гелени. А в той сам час Маґра і Ґреґорі, котрих схопили люди якоїсь тамошньої дивної секти, очікували на березі своєї дальшої долі. Нагло поверхня води сколихалась. Всі втупили очі в те місце, в якім, здавалось, клекотіла вода. Нагло зпід води появились два шеломи, білий і чорний.

Члени секти догадувались, хто це. Та не знав нічого про те Ґреґорі. А коли дві особи в нуркових одностроях прибули до них і здійняли шеломи, Ґреґорі закликав; „Гелено, дорога моя! Я радий, що ти жива. Та де ти тут взялась?" Та водночас з тим решта сектярів, побачивши другу особу, видала поважний окрик. Це, на їх думку, був їх справжній божок.